

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE ZEYTİNCİLİK

MUZAFFER KEREM SAVRAN
ZİRAAT YÜK. MÜH.
2017

TAGEM
AR-GE & İNOVASYON

Zeytin, Anadolu coğrafyasında doğmuş ve binlerce yıldır Akdeniz havzasında tarımı geleneğe dönüşmüş bir bitkidir.

Son yıllarda dünyada sağlıklı yaşam ve beslenmeye artan ilgi ile birlikte sofralık zeytin ve zeytinyağı üretim ve tüketiminin önemi de artmaktadır.

Türkiye'de sektörün çekim gücü sadece zeytin üretimine değil, işleme sanayisine ve ticaretine olan ilgiyi de artırmış, farklı sektörlerden zeytin ve zeytinyağı sektörüne ciddi sermaye aktarımları olmuştur.

Türkiye

Dünya piyasalarında talebi artan ve arz fazlası olmayan zeytin

Türkiye'de de özellikle 2005 yılından bu yana zeytin için önemli tarımsal destekler verilmektedir.

Doğal olarak tüm sektörde ürün artışı beklentisi oluşmuştur.

Ancak 2005 yılından bu yana beklenen ürün miktarına bir türlü ulaşamamış bu da sektörü zaman zaman zora sokmuştur.

Özellikle yapılan promosyon çalışmalarını, TV ve sosyal medyada yaygın şekilde yer bulan sağlıklı yaşam ve zeytinyağının faydalarının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar, ürüne olan talebi büyük oranda arttırmıştır.

Dünya çapında talep cephesindeki bu baskı fiyatların artmasına neden olmuştur.

Kısa ve uzun vadeli çözüm yolları ile Türkiye zeytinciliği istenilen seviyeye ulaşabilir.

Öncelikle desteklemelerin arttırılarak tarımsal aktivite özendirilmeli ve ürün artışı sağlanmalıdır.

Bunun için sadece destekleme değil aynı zamanda çiftçilere, yerinde hastalık ve zararlılarla mücadele ile budama eğitimleri verilmelidir.

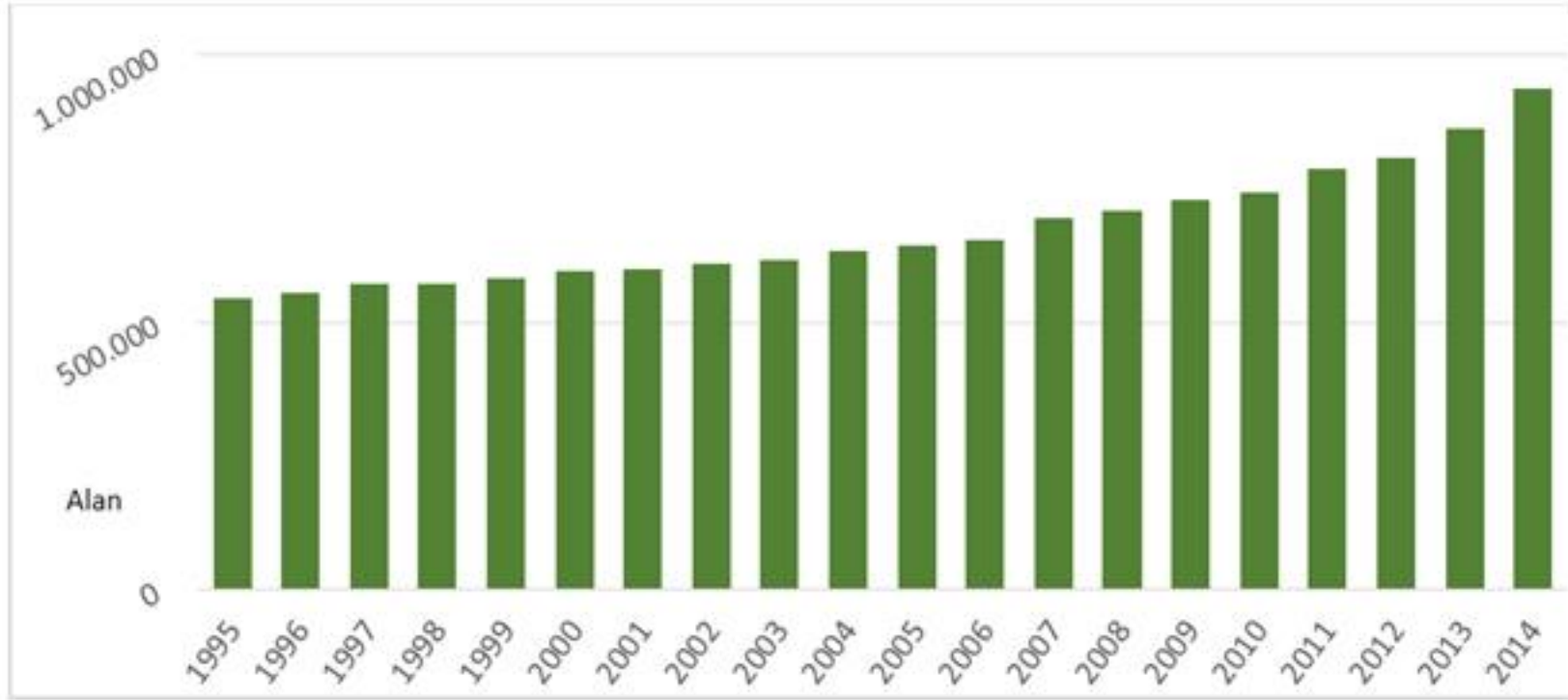
Erken uyarı sistemi ile çiftçilerin aktive edilmesine yönelik çalışmalar arttırılmalıdır.

Zeytin Dikim Alanları (ha).

	2011	2012	2013	2014	Dünyadaki Payı %
İspanya	2.504	2.504	2.507	2.516	25,1
Tunus	1.764	1.811	1.823	1.589	15,8
İtalya	1.144	1.125	1.147	1.157	11,5
Yunanistan	914	934	918	946	9,4
Türkiye (5.)	786	806	861	938	9,3
Dünya	10.090	10.337	10.309	10.040	100,0

FAO, 2016.

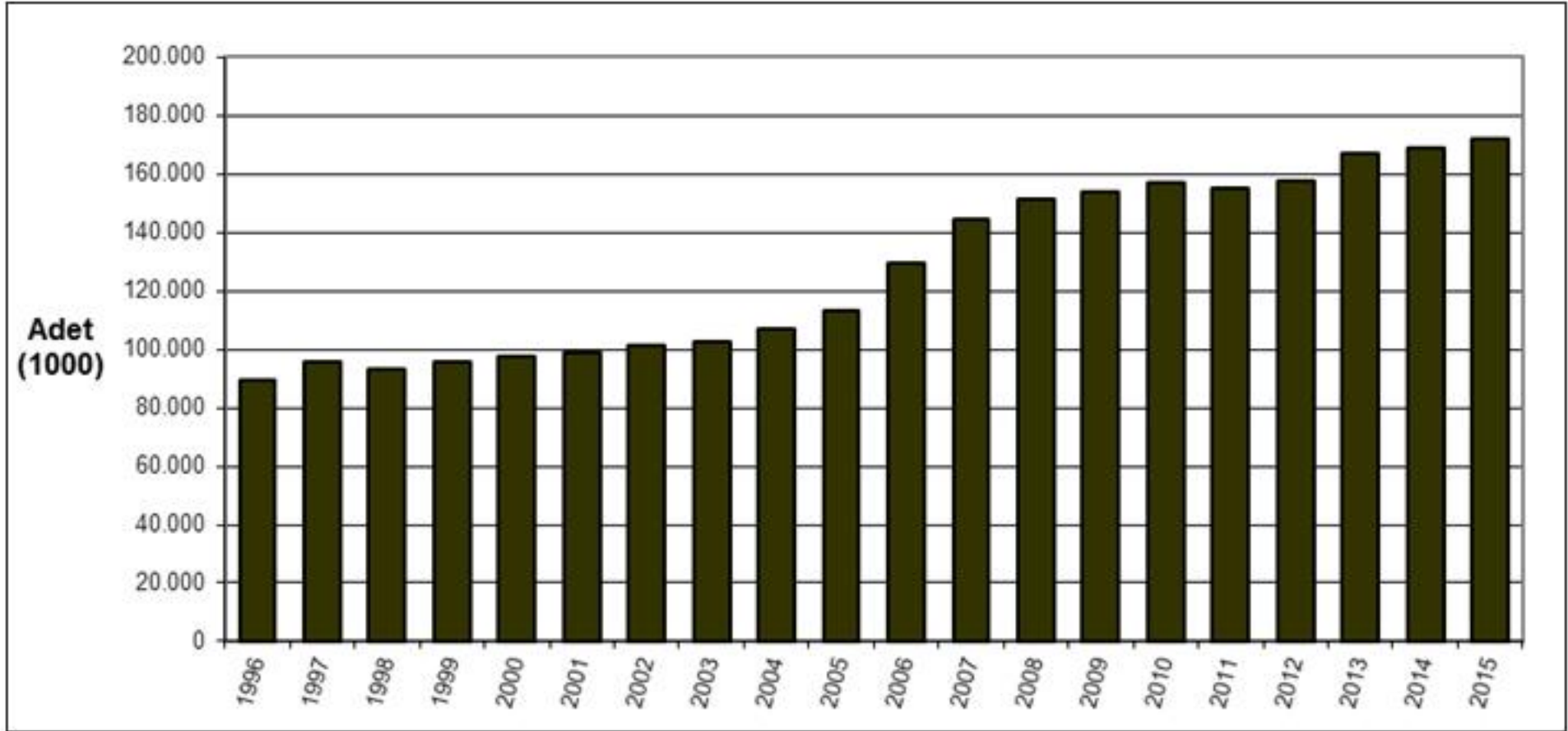
Türkiye Zeytin Dikim Alanları

FAO, 2016.

Türkiye'de zeytin dikim alanları 1995'de 543 bin hektar düzeyinde iken, 2014 yılı itibariyle 938 bin hektara ulaşmıştır.

Türkiye Zeytin Ağacı Varlığı

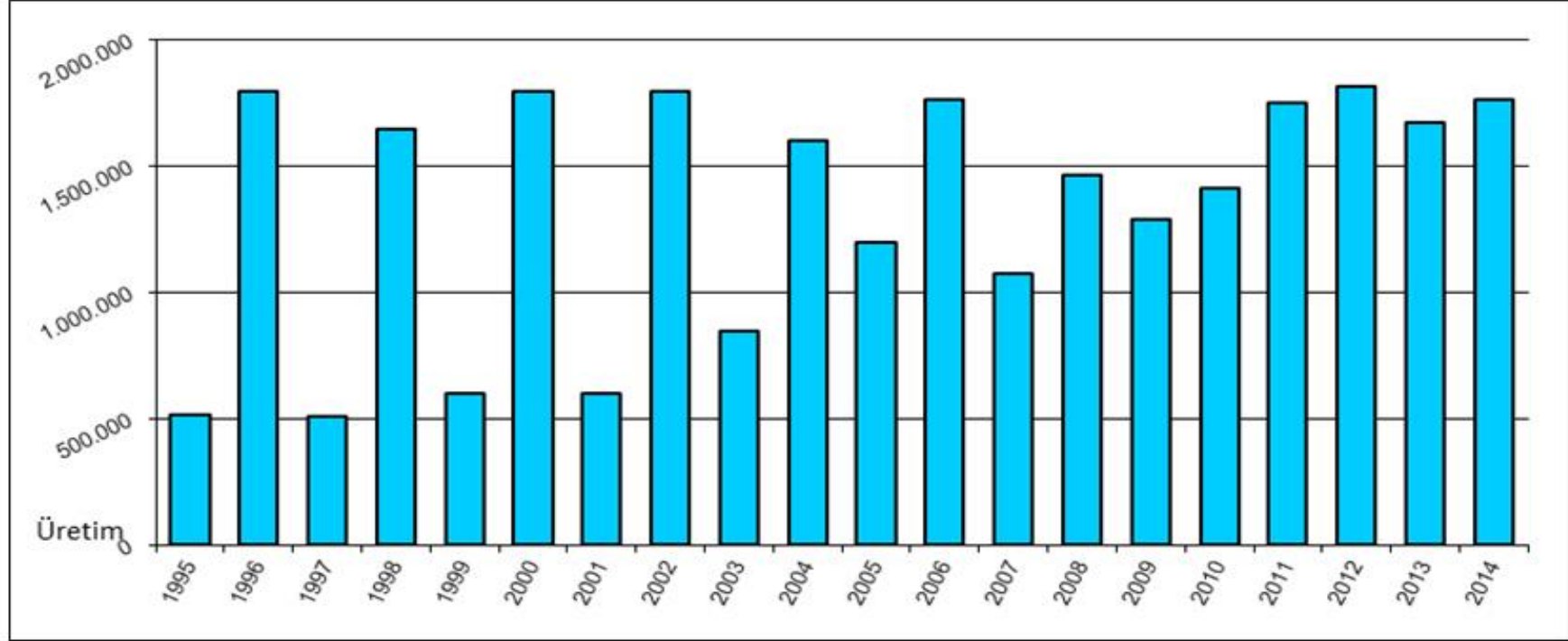
2000'li yılların başında 100 milyon zeytin ağaç varlığı 2015 yılı itibariyle 170 milyon seviyesine ulaşmıştır. Halen süren yayım ve destekleme çalışmalarının da etkisiyle bu sayı artmaya devam etmektedir.

Tane Zeytin Üretimleri (bin ton)

	2011	2012	2013	2014	4 Yıllık Ortalama	Dünyadaki Üretim (%)
İspanya	7.820	3.849	9.250	4.578	6.374	33,7
İtalya	3.182	3.018	2.941	1.964	2.776	14,7
Yunanistan	1.874	2.825	1.918	2.284	2.225	11,8
Türkiye (4.)	1.750	1.820	1.676	1.768	1.754	9,3
Dünya	20.415	17.654	22.040	15.517	18.907	100,0

FAO, 2016.

Türkiye Ham Tane Zeytin Üretimi (ton)

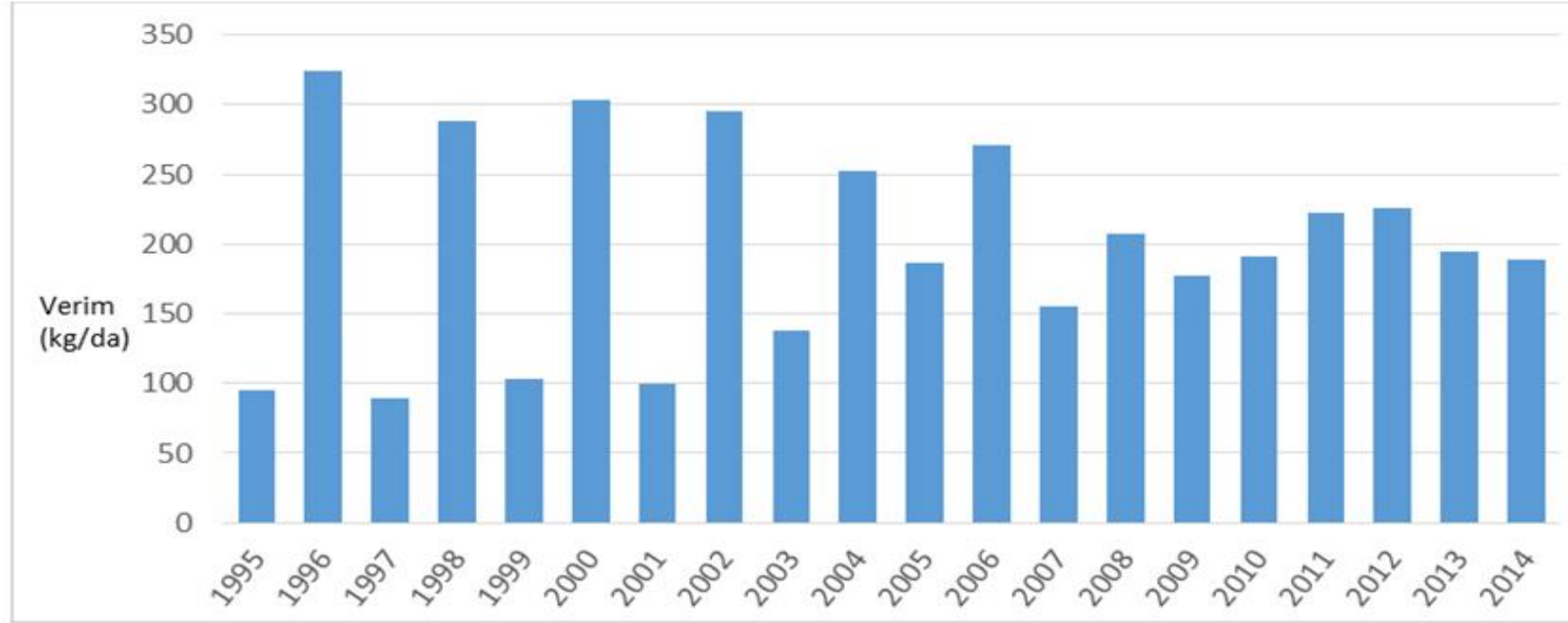
FAO, 2016.

Yıllara Göre Zeytin Verimleri (kg/da)

	2011	2012	2013	2014	4 Yıllık Ortalama
Mısır	872,7	978,4	877,9	872,6	900,4
ABD	384,6	815,2	930,1	627,8	689,4
İspanya	312,3	153,7	369,0	182,0	254,3
İtalya	278,1	268,1	256,4	169,8	243,1
Yunanistan	205,1	302,4	208,9	241,5	239,5
Türkiye	222,6	225,9	194,6	188,5	207,9
Tunus	31,9	53,2	60,3	23,7	42,3
Dünya	202,3	170,8	213,8	158,2	186,3

FAO, 2016.

Türkiye Zeytin Verimi (kg/da)

FAO, 2016.

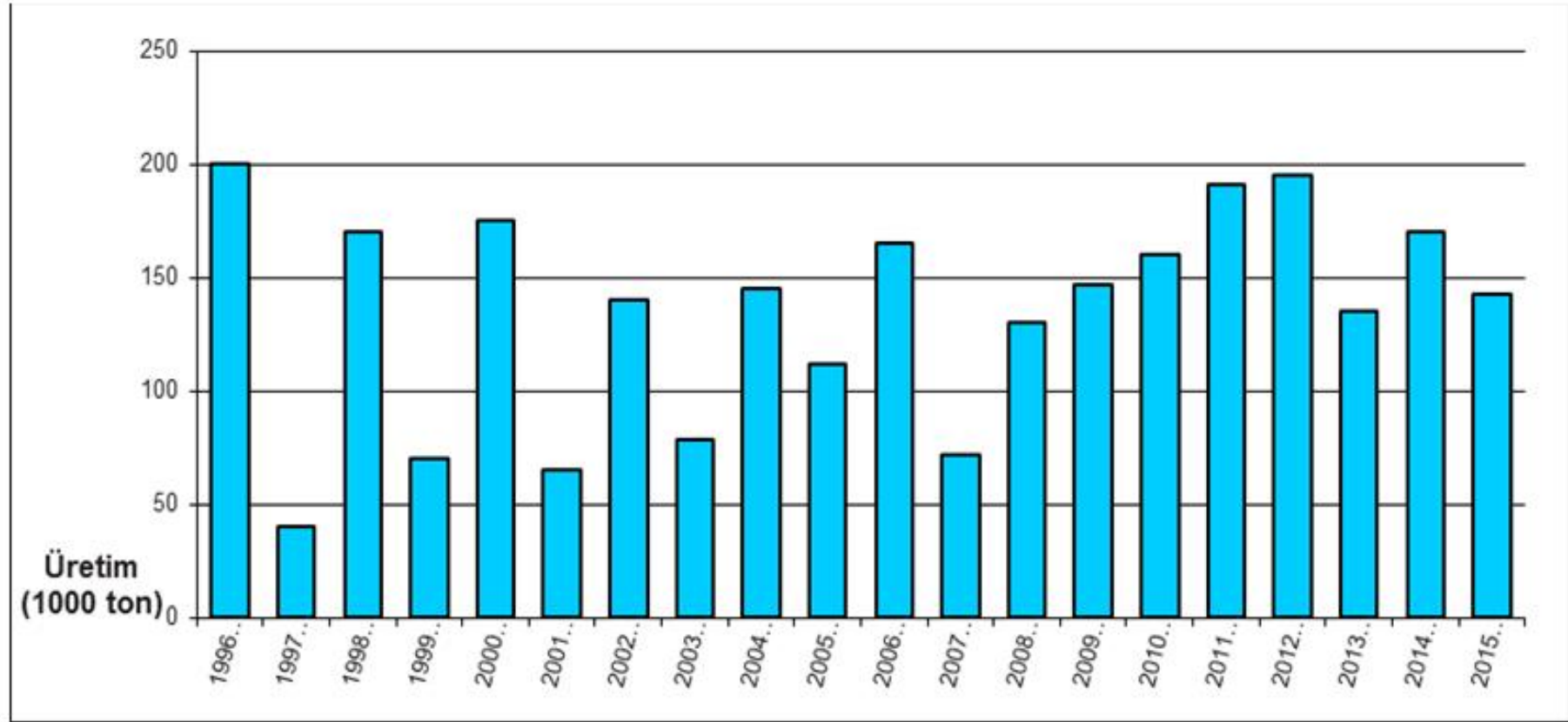
Türkiye'de dekara zeytin verimi 1995-2002 yılları arasında 95 ile 325 kg/da arasında değişirken 2008 yılı sonrasında 180 ile 225 kg/da seviyesindedir. Bu durum periyodisite şiddetinin kırıldığını, 4 yıllık ortalama verimin ise bir miktar arttığını göstermektedir

Zeytinyağı Üretimleri (bin ton)

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	4 Yıllık Ortalama	Dünyadaki Üretim Payı (%)
İspanya	618,2	1.781,5	842,0	1.300,0	1.135,4	41,0
İtalya	415,5	463,7	222,0	350,0	362,8	13,1
Yunanistan	357,9	132,0	300,0	300,0	272,5	9,8
Tunus	220,0	70,0	340,0	140,0	192,5	6,9
Suriye	175,0	180,0	105,0	215,0	168,8	6,1
Türkiye (6.)	195,0	135,0	170,0	143,0	160,8	5,8
Dünya	2.401,7	3.252,1	2.443,8	2.988,5	2.771,5	100,0

IOC, 2016.

Türkiye Zeytinyağı Üretimi

IOC, 2016.

Gerek mevsimsel handikaplar, gerekse bazı hastalık ve zararlıların etkisi ile Türkiye tam manasıyla dolu bir zeytin sezonu geçirememiştir.

Zeytinyağı İhracatı (bin ton)

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	4 Yıllık Ortalama	Dünyadaki İhracat Payı (%)
İspanya	197,6	289,7	225,0	235,0	237	28,7
İtalya	217,6	233,3	206,0	219,5	219	26,6
Tunus	170,0	58,0	303,0	115,0	162	19,6
Portekiz	50,5	53,8	53,0	56,0	53	6,5
Türkiye (5.)	92,0	35,0	15,0	20,0	41	4,9
Dünya	843,4	785,1	892,0	775,4	824	100,0

IOC, 2016.

Türkiye 2012/13 sezonunda gerçekleşen rekor ihracatıyla tüm dünyada önemli bir ses getirmiştir. Önümüzdeki yıllar için de potansiyelinin büyüklüğünü de ortaya koymuştur. İstikrarlı bir ihracat yapısının oluşması için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.

Zeytinyağı İthalatı (bin ton)

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	4 Yıllık Ortalama	Dünyadaki İthalat Payı (%)
ABD	288,0	302,5	294,5	300,0	296	35,3
Brezilya	73,0	72,5	66,5	66,5	70	8,3
İtalya	79,2	26,8	79,3	66,0	63	7,5
Japonya	51,0	54,5	59,0	60,0	56	6,7
İspanya	54,7	14,4	102,0	50,0	55	6,6
Türkiye	0,0	0,0	1,0	0,0	0	0,0
Dünya	853,2	770,2	891,0	838,8	838	100,0

IOC, 2016.

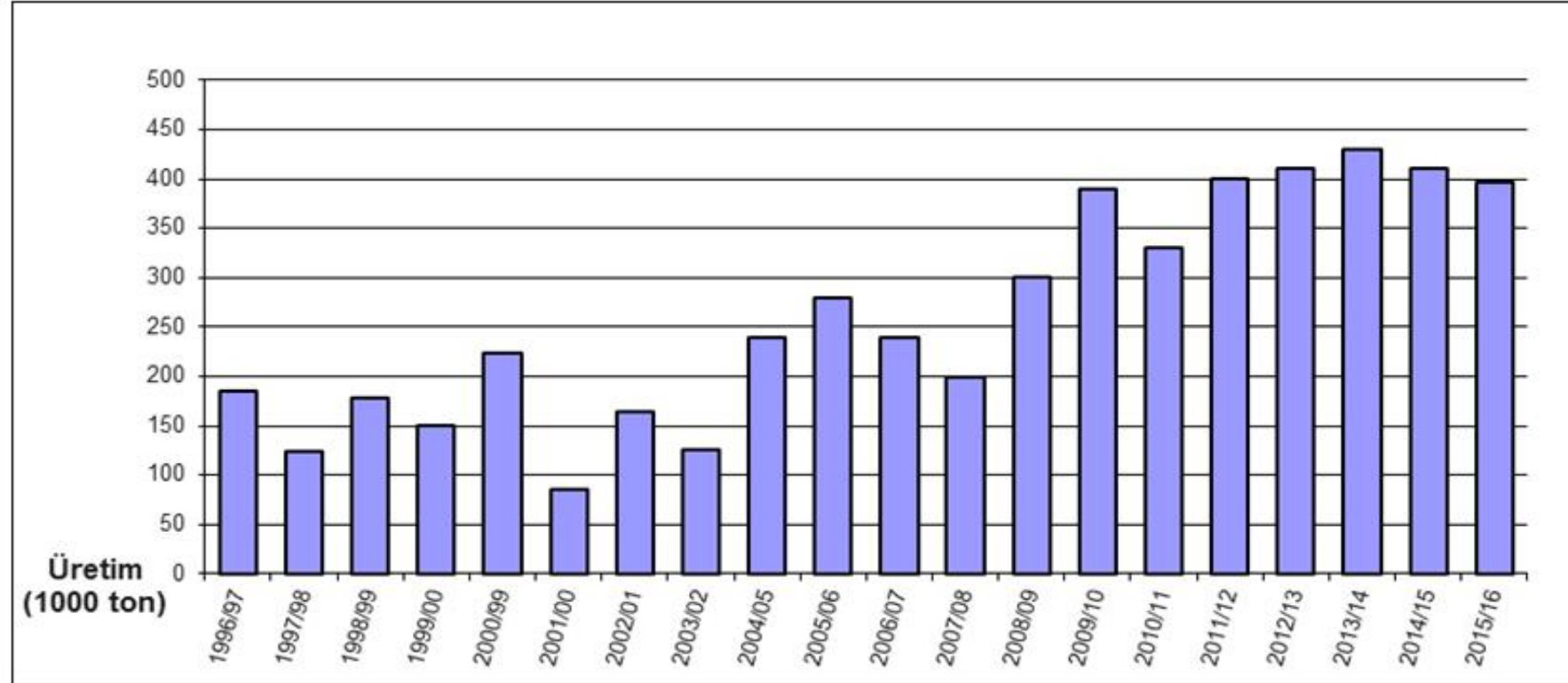
Dünyanın en önemli zeytinyağı ithalatçı ülkesi ABD'dir. Önemli zeytinyağı üreticisi ülkelerinden ilk ikisi olan İspanya ve İtalya, aynı zamanda önemli birer zeytinyağı ithalatçısıdır. Dış ülkelere aldıkları dökme zeytinyağını dahilde işleyerek çok önemli ihracat geliri elde etmektedirler.

Sofralık Zeytin Üretimleri (bin ton)

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	4 Yıllık Ortalama	Dünyadaki Üretim Payı (%)
İspanya	491,0	572,2	547,0	514,0	531	20,6
Mısır	453,0	400,0	400,0	400,0	413	16,0
Türkiye (3.)	410,0	430,0	410,0	397,0	412	15,9
Cezayir	175,0	208,0	233,5	234,0	213	8,2
Yunanistan	197,0	130,0	231,0	210,0	192	7,4
İtalya	76,0	69,3	42,0	50,0	59	2,3
Dünya	2.522,7	2.660,4	2.470,6	2.672,8	2.582	100,0

IOC, 2016.

Türkiye Sofralık Zeytin Üretimi

IOC, 2016.

Türkiye uzun yıllardır sofralık zeytin üretimi açısından Dünyada 2. sıra yer almıştır. Ancak son yıllarda Mısır'ın bu üretim alanında yaptığı büyük hamle ile 3. Sıraya gerilemiştir.

TAGEM
AR-GE & İNOVASYON

TÜRKİYE ZEYTİNCİLİğİ

TÜRKİYE ZEYTİN ÜRETİM BÖLGELERİ

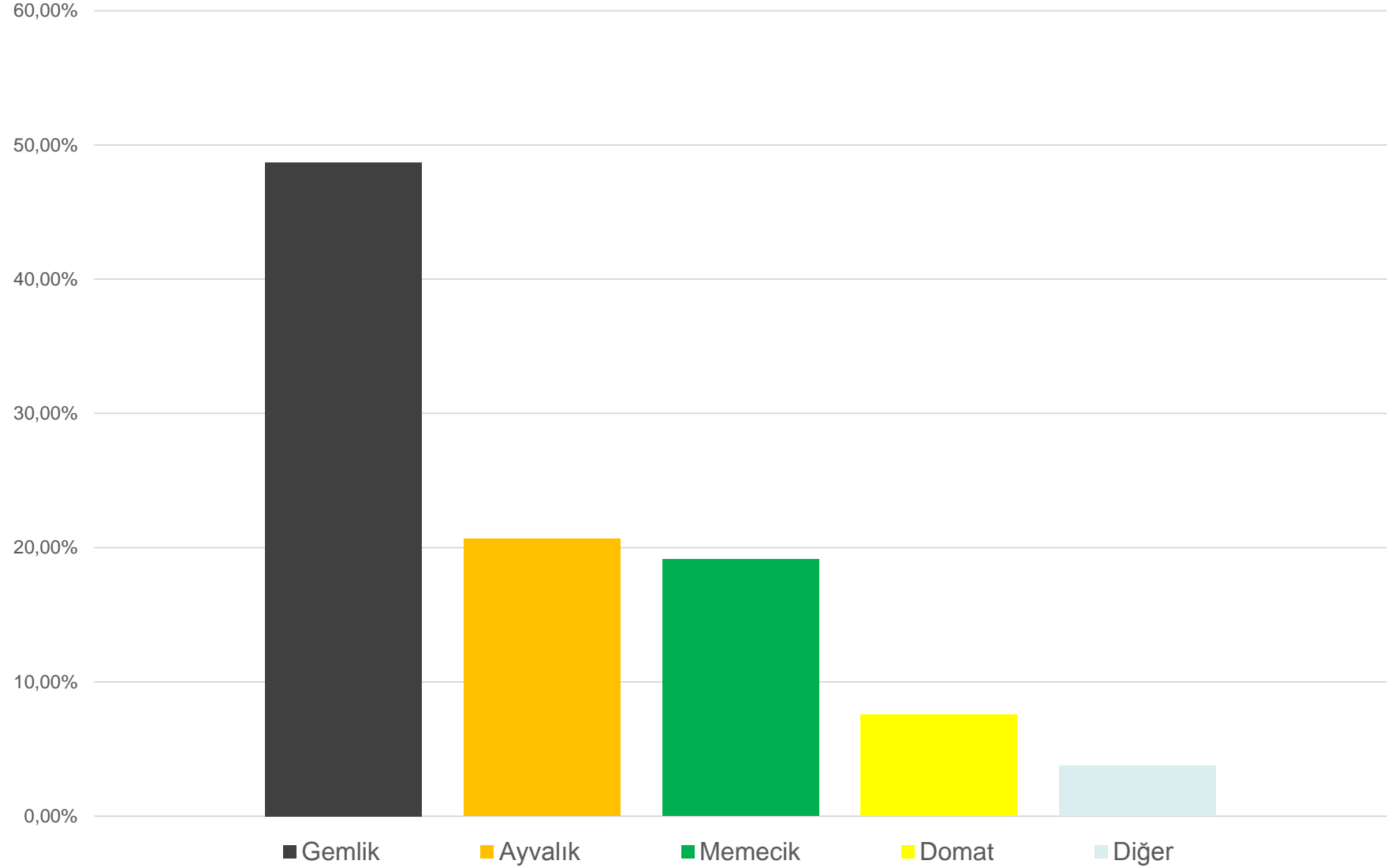
- **Marmara Üretim Bölgesi**
- **Körfez Üretim Bölgesi**
- **Güney Ege Üretim Bölgesi**
- **Gediz Üretim Bölgesi**
- **Kıyı ve Dođu Akdeniz Üretim Bölgesi**
- **Dođu Karadeniz Üretim Bölgesi**

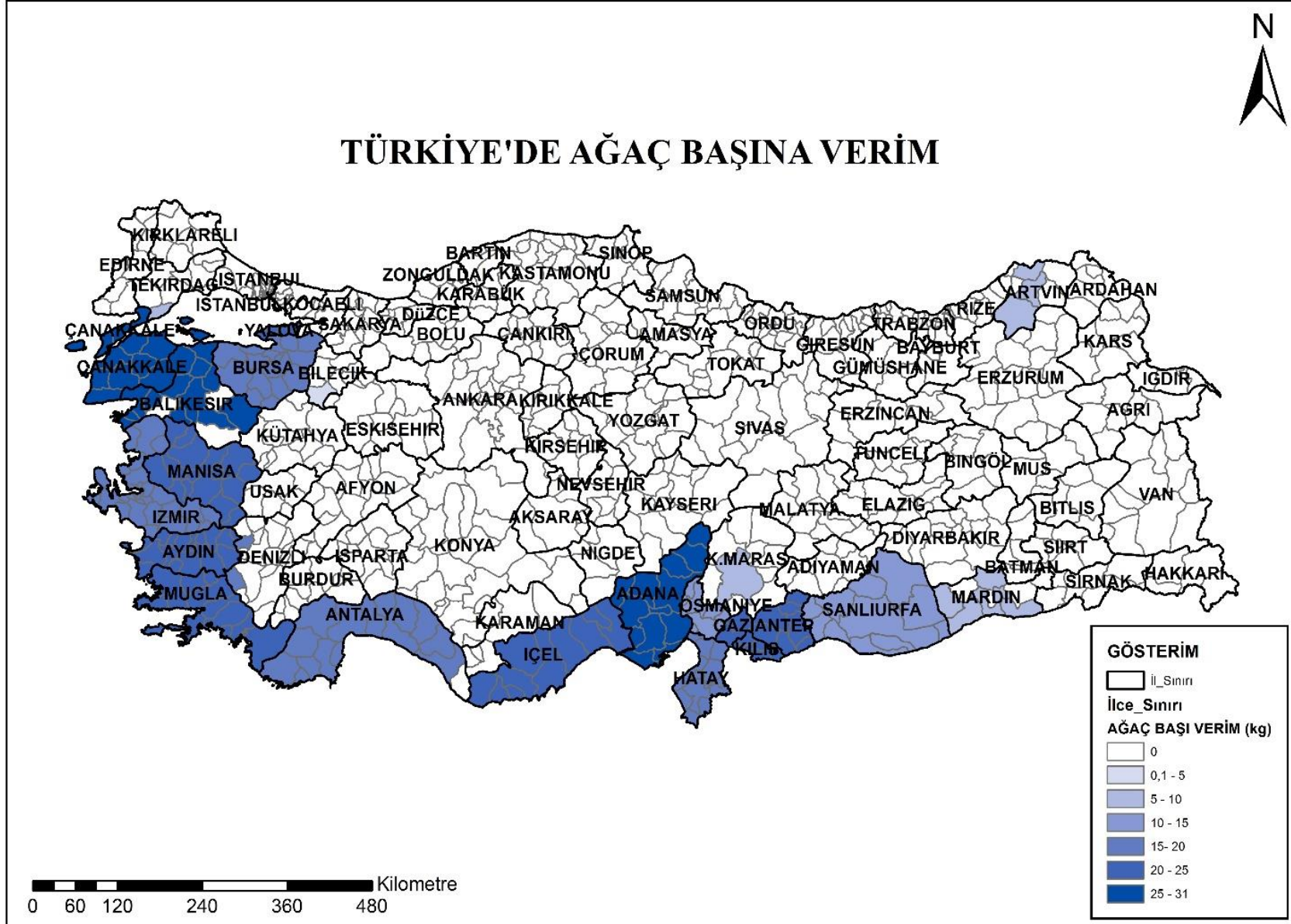
Çiftçi yaşı ortalaması 54.65 yaş	Öztüketim 30,22 lt/yıl	Üreticilerin markette istedikleri fiyat 12,30 TL	Düz arazi (%) %55,12
İlaçlama sayısı Yılda 3,03	Toprak işleme sayısı Yılda 2,74	Budama sayısı 1,73 yılda 1	Bakımlı zeytinliklerde ağaç başı verim 27,6 kg/yıl

TÜRKİYE'DE ZEYTİN AĞAÇLARININ YAŞ DAĞILIMI

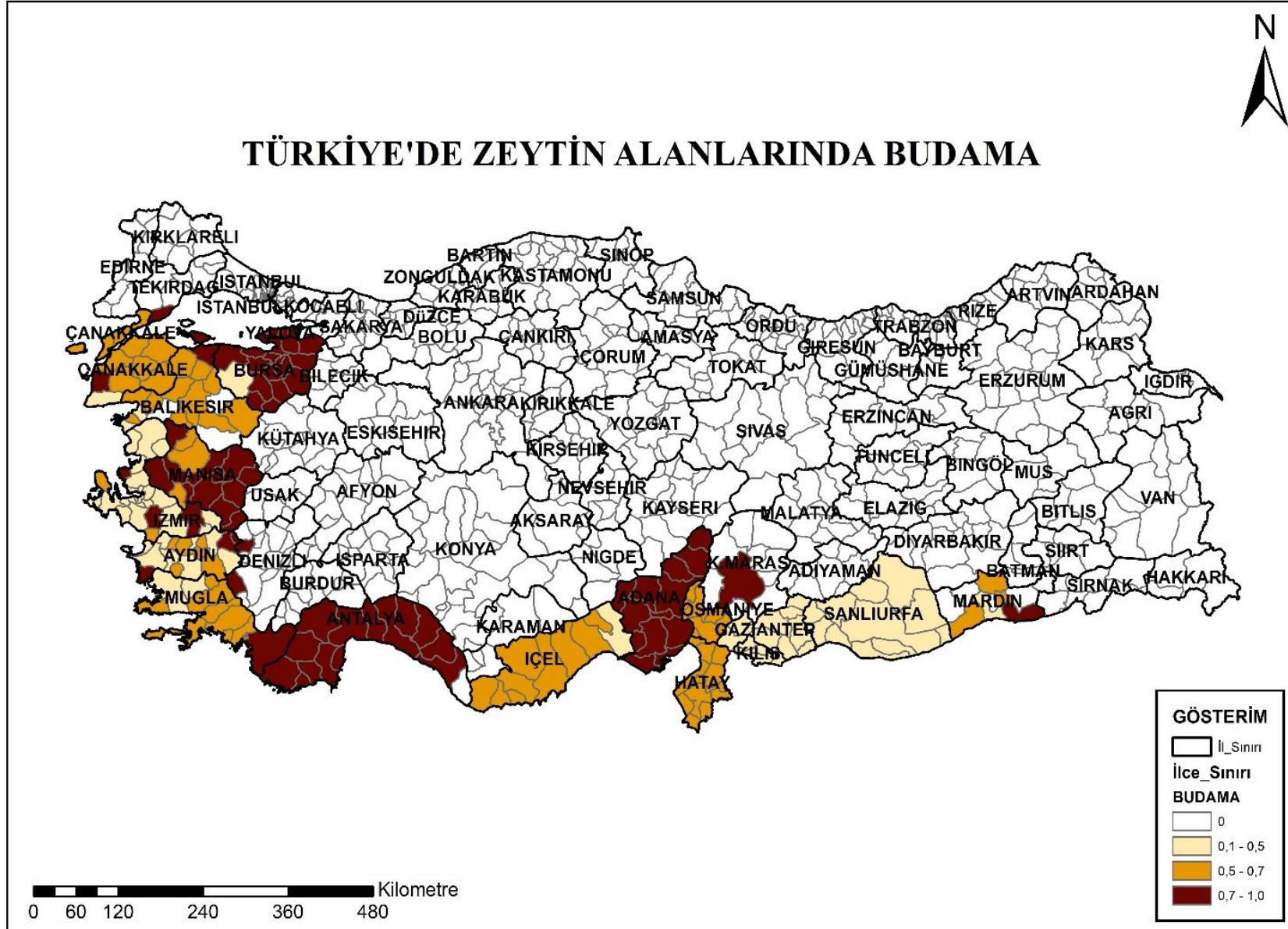

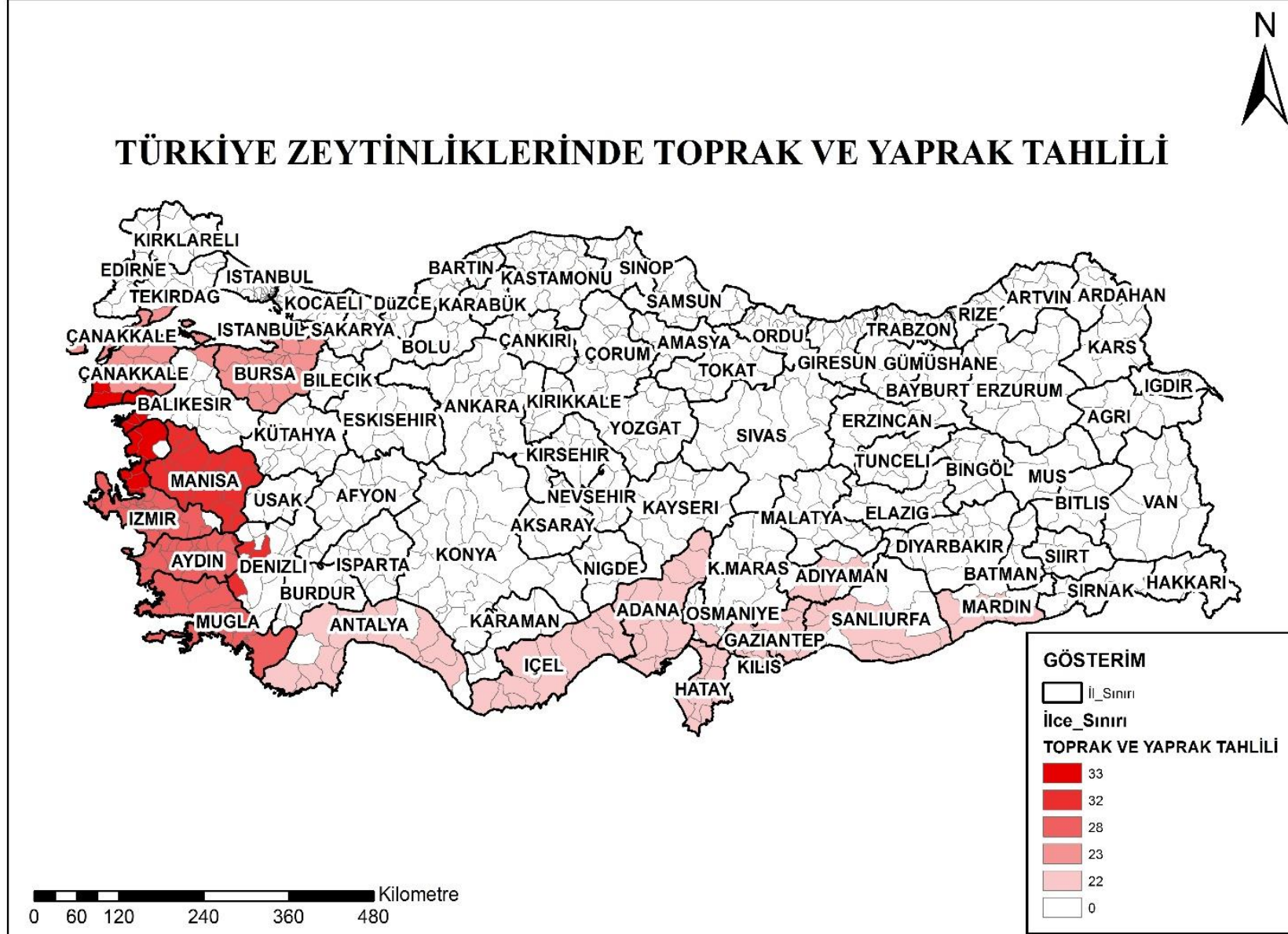
Türkiye Zeytin Çeşitleri Dağılımı

TÜRKİYE'DE ZEYTİN ALANLARINDA BUDAMA

Zeytincilik Arařtırma Enstitüsü
Bornova – İzmir

Web : arastirma.tarim.gov.tr/izmirzae

E-mail : muzafferkerem.savran@tarim.gov.tr

TEŐEKKÜRLER.

<http://www.tarim.gov.tr/TAGEM>

TAGEM
AR-GE & İNOVASYON